

ҚҰҚЫҚТАР
ҮШІН ЖАЗ

AMNESTY
INTERNATIONAL

ВЕНДИ ГАЛАРЗА
МЕКСИКА

ӘЙЕЛДЕРГЕ ЗОРЛЫҚ-ЗОМБЫЛЫҚҚА ҚАРСЫ НАРАЗЫЛЫҚ КЕЗІНДЕ АТУ

ҚҰҚЫҚТАР ҮШІН ЖАЗ

ӨМІРЛЕРДІ ӨЗГЕРТЕТІН ХАТТАРДЫ 20 ЖЫЛ ЖАЗУ

Санаулы адамдар біріксе, нәтижелері таңқаларлық болуы мүмкін.

Жиырма жыл бұрын Польшада белсенділердің шағын тобы 24 сағат бойы хат жазу марафонын өткізді. Осы идея келесі жылдары тарап кетті. Бүгін Құқықтар үшін жаз науқаны әлемдегі адам құқықтары бойынша ең ірі оқиға болып табылады.

2001 жылы 2326 әріптен бастап, 2020 ж. 4,5 миллион хат, твиттер, петицияларға қол қою мен басқа әрекеттерімен дүние жүзіндегі адамдар география кедергі емес деген ой төңірегінде бірігіп, сөз күшін қолданды. Осы тұлғалар бірлесіп, жылдар бойы 100-ден астам адамның өмірін өзгертуге, азаптаудан, қудалаудан не әділсіз қамаудан босатуға көмектесті.

Биылғы науқан осы қолдауды бейбіт белсенділігі, көзқарастары не жеке ерекшеліктері үшін қудаланған адамдарға бағыттады. Бұған ЛГБТИ белсенділері, қоршаған ортаны қорғаушылар мен бейбіт шерушілер жатады. Осы адамдарды әртүрлі ұрып-соқты, түрмеге жапты, атты, қудалап, қорқытты. Құқықтар үшін жаз науқаны арқылы олар бүкіл әлемнен мыңдаған адамдардың ынтымақтастық хабарларын алады. Олар да, олардың отбасылары да жағдайлары жұртшылықтың назарында және ұмытылмағандарын біледі.

Хат жазу әрекеттерімен қатар Amnesty сол адамдардың өмірлерін өзгертуге әлі келетіндермен, мысалы саясаткерлермен сөйлеседі. Сонымен бірге, Құқықтар үшін жаз науқаны қоғамдық шаралар арқылы осы әділетсіздіктерді көрсетіп, әлеуметтік желілерде халықаралық назар аудартады.

Amnesty International Тайван ұйымдастырған хат жазу шарасы, 2020 ж. желтоқсан.

Өткен жылдары науқанға қатысқан адамдар мен топтар осы әрекеттер ерекше екенін айтып, көп адамдар оларға алаңдағаны күш беретінін сипаттайды.

Осы адамдар мен ұқсас жағдайдағы адамдар мен топтарға елдерінің биліктері өз көзқарастарын жақсы жаққа өзгерткені жиі жағдайда көзге көрінеді. Айыптаудан бас тартып, адамдар қамаудан босатылуы мүмкін. Адамдарға адамгершілікпен қарап, әділетсіздікке қарсы жаңа заңдар не ережелер енгізіліп жатады.

- Қорғап жүрген адамдарымыз туралы оқыңыз: www.amnesty.org/writeforrights
- Өз еліңіздері Amnesty бөлімшесімен байланысыңыз: www.amnesty.org/countries
- @Amnesty қолдау туралы твит жазып, #W4R21 хэштегін пайдаланыңыз.

БАСТАР АЛДЫНДА

Адам құқықтары туралы білім алу әртүрлі жағдайда, мысалы, сыныптар, қауымдастық пен отбасылар, белсенді топтарда, онлайн немесе дәстүрлі түрде жүзеге асырылуы мүмкін. Ұйымдастырушы ретінде нақты топтың қажеттіліктері мен ерекшеліктеріне сәйкес іс-әрекеттеріңізді бейімдей аласыз. Мысалы, талқыланып жатқан мәселе бойынша бұрын не білгенін, топ мөлшерін және белсенді қатысуға мүмкіндік беру үшін сабақты қалай ұйымдастыру керек екенін, сабақ өтетін бөлме мен басқа да жағдайды белгілеуіңіз мүмкін. Қатысушылар іс бойынша қолдау шарасын бастар алдында өздеріне қауіпсіз болуын талқылаңыз.

Сабақтардың бәрі қатыстыру әдісіне негізделеді, мұнда оқушыларға ақпарат ұсынылып қана қоймай, олар іске байланысты мәселелерді зерттейді, талқылайды, талдайды және сұрақ қояды. Бұл әдістеме кең білім беру мақсаттары үшін өте маңызды, өйткені қатысушылар:

маңызды дағдыларды **ДАМЫТАДЫ**

өз пікірін қалыптастыру, сұрақ қою және зерттелетін мәселелерді тереңірек түсінуге **МҮМКІНДІК АЛАДЫ**

Өз оқу үдерісін **БАСҚАРЫП**, мүдделері, қабілеті мен көзқарастарына сәйкес талқылау ұйымдастырады

Ықыласпен қатысып, өз көзқарасын қалыптастыруға керекті **АЯҒА ИЕ БОЛУҒА** мүмкіндік береді

■ Белсенді қатыстыру оқыту әдістемесімен таныс болмасаңыз, бастар алдында Amnesty International **Көмекші оқулығымен** танысыңыз, оны мына сілтеме бойынша таба аласыз: www.amnesty.org/en/documents/ACT35/020/2011/en/

■ Amnesty International адам құқықтары оқу курстарын ұсынады, соның ішінде **Хаттар марафоны** туралы айтатын құқық қорғаушылар туралы қысқаша курс: <https://academy.amnesty.org/learn>

СІЗДІҢ СӨЗІҢІЗ ЫҚПАЛДЫ

САУД АРАБИЯСЫНДА БЕЛСЕНДІ БОСАТЫЛДЫ

Әйелдер бостандығы үшін күресуші Нассима ас-Сада 2018 жылы адам құқықтарын бейбіт түрде қорғағаны үшін қамауға алынды. Түрмеде күзетшілер оны ұрып-соққан және бәрімен, тіпті өз адвокатымен де кездесуге тыйым салған. Бірақ 777,611 хаттар, твиттер және тағы басқаны жазған бүкіл әлемдегі жақтастарының арқасында Нассима 2021 жылғы маусымда бостандыққа шығып, отбасы мен достарына қайта оралды.

ҮШ БАЛАНЫҢ ӘҚЕСІ ОТБАСЫМЕН ҚАЙТА ҚАУЫШТЫ

2018 жылдың сәуірінде Бурундиде ҰЕҰ қызметкері және құқық қорғаушы Жермен Рукики жалған айыптаумен кінәлі деп танылып, 32 жылға бас бостандығынан айырылды. Ол қамалғаннан бірнеше жетіден кейін дүниеге келген кіші баласын қолына алу мүмкіндігіне ие болмай, тұтқындалды. Оның отбасы жазалаудан қорқып, елден кетті. 2021 жылғы 30 маусымда Жермен оны босатуға шақырған 436 000-нан астам шаралардың арқасында ақыры бостандыққа шықты және отбасымен қайта қосылды.

© Private

ОҢТҮСТІК АФРИКАДА ӘДІЛСӨТ БІР ҚАДАМҒА ЖАҚЫН БОЛДЫ

Поли Квабе мен Бонгека Фунгула атты екі досты 2017 жылғы мамырда түнгі сапарға шыққанда өлтірді. Олардың отбасылары полиция тергеуінің тұрақсыздығы мен ұзаққа созылғанынан әлі күнге дейін қиналып келеді. Алайда 2021 жылғы наурызда полиция бүкіл дүние жүзінен отбасыларды жақтастарынан қол қойылған 341 106 петиция алғаннан кейін істі қайта қозғады. Полиция өз тергеуін аяқтап, істі Ұлттық Прокуратурасына жіберді. «Мен сенімдімін», - деді Полидің әпкесі Тембеллиле. «Ақыры, бірдеңе өзгеретіндей сезінемін».

© Private

АДАМ ҚҰҚЫҚТАРЫ ТУРАЛЫ

Адам құқықтары әрқайсымызға тән негізгі бостандықтар мен қорғау құралдары. Олар жасына, азаматтығына, жынысына, нәсіліне, дініне немесе жеке өміріне қарамастан, қадір-қасиет, теңдік және өзара құрмет қағидаларына негізделген.

Құқықтарыңыз өзіңізге де, өзгелерге де әділ қарау және өз өміріне қатысты шешім қабылдау мүмкіндігіне ие болуы керек. Осы негізгі адам құқықтары жалпыға ортақ болып табылады, олар бәрімізге де, осы дүниедегі әрқайсымызға тән. Оларды бізден тартып алуға болмайды. Олар бөлінбейді және өзара тәуелді болып табылады, бәрі бірдей маңызды және өзара байланысты.

Екінші дүниежүзілік соғыс кезінде жасалған жан түршігерлік қылмыстардан кейін Адам құқықтарының жалпыға ортақ декларациясынан басталған халықаралық адам құқықтарының құралдары бүкіл әлемде өмірді жақсарту үшін ұлттық, аймақтық және халықаралық заң құжаттарына берік шеңбер жасады. Адам құқықтары үкіметтер үшін заң ретінде болды. Олар үкіметтер мен шенеуніктердің өз юрисдикциясы шеңберінде және одан тыс жерлерде адамдардың құқықтарын құрметтеу, қорғау және орындау міндеттерін жүктейді.

Адам құқықтары сән-салтанатқа қана арналған әшекей бұйымдары емес.

Amnesty International Бениндегі хат жазу шарасы, 2020 ж. желтоқсан.

АДАМ ҚҰҚЫҚТАРЫНЫҢ ЖАЛПЫҒА ОРТАҚ ДЕКЛАРАЦИЯСЫ

АҚЖОД Екінші дүниежүзілік соғыстан бірнеше жыл өткен соң Біріккен Ұлттар Ұйымымен дайындалды. 1948 жылдан бастап ол адам құқықтары жөніндегі халықаралық жүйенің негізін қалады. Әлемнің барлық елдері осы құжаттың 30-бабында көрсетілген жалпы қағидаларды сақтауға міндетті екендеріне келісті.

Атынан белгілі болғандай, АҚЖОД декларация болып табылады. Бұл әлемдегі кез-келген үкіметтің жеке адамдарға қатысты белгілі бір стандарттарды сақтайтындығы туралы мәлімдемесі. Адам құқығы халықаралық құқықтың бір бөлігіне айналды: АҚЖОД қабылданғаннан бастап оның қағидалары негізінде көптеген басқа міндетті заңдар мен келісімдер жасалды. Дәл осы заңдар мен келісімдер Amnesty International сияқты ұйымдарға біздің «Хаттар марафонында» көрсетілген мемлекеттің көзқарасын өзгертуге үндеу жасау негізін береді.

АДАМ ҚҰҚЫҚТАРЫНЫҢ ЖАЛПЫҒА ОРТАҚ ДЕКЛАРАЦИЯСЫ

 <p>АЗАМАТТЫҚ ҚҰҚЫҚТАР МЕН БОСТАНДЫҚТАР Өмір сүру құқығы, азаптау мен құлдықтан еркін болу құқығы, кемсітілмеу құқығы.</p>	<p>1-бап Қадір-қасиет пен құқықтардағы еркіндік және теңдік</p> <p>2-бап Кемсітуден еркін болу</p> <p>3-бап Өмір сүру, бостандық пен жеке қауіпсіздік құқығы</p> <p>4-бап Құлдықтан еркін болу</p> <p>5-бап Азаптаудан еркін болу</p>
 <p>ЗАҢГЕРЛІК ҚҰҚЫҚТАР Кінәсіздік презумпциясына ие болу құқығы, әділсот құқығы, заңсыз қамалмау не ұсталмау құқығы.</p>	<p>6-бап Бәрі де заңмен қорғалады</p> <p>7-бап Заң алдында бәрі тең</p> <p>8-бап Құқықтар бұзылғанда құқықтық қорғау</p> <p>9-бап Заңсыз қамау, ұстау не елден кетіруге тыйым салу</p> <p>10-бап Әділсот құқығы</p> <p>11-бап Кінәсіздік презумпциясы</p> <p>14-бап Басқа елден пана және қорғау іздеу құқығы</p>
 <p>ӘЛЕУМЕТТІК ҚҰҚЫҚТАР Оқу, отбасы құру және отбасылық өмір сүру, демалу, медициналық қызмет алу құқығы.</p>	<p>12-бап Жеке және отбасы өміріне ие болу құқығы</p> <p>13-бап Тұратын жерін тағдау және өз мемлекеті аумағында еркін жүру құқығы</p> <p>16-бап Некеге тұру және отбасы құру құқығы</p> <p>24-бап Демалу құқығы</p> <p>26-бап Білім алу, оның ішінде ақысыз бастауыш білім алу</p>
 <p>ЭКОНОМИКАЛЫҚ ҚҰҚЫҚТАР Мүлікке ие болу, еңбек ету, баспана, тиімді өмір деңгейіне ие болу құқығы.</p>	<p>15-бап Азаматтыққа ие болу құқығы</p> <p>17-бап Мүлікке ие болу құқығы</p> <p>22-бап Әлеуметтік қамтамасыз ету құқығы</p> <p>23-бап Еңбек, әділ еңбекақы және кәсіподаққа мүше болу құқығы</p> <p>25-бап Денсаулық сақтау мен жақсылықта өмір сүру құқығы</p>
 <p>САЯСИ ҚҰҚЫҚТАР Өз елінде мемлекеттік қызметте істеу, сайлауға қатысу, бейбіт жиналу бостандығына ие болу құқығы, пікір білдіру, дінге сену және наным-сенім бостандығы.</p>	<p>18-бап Дінге сену және наным-сенім бостандығы</p> <p>19-бап Пікір білдіру және ақпарат тарату құқығы</p> <p>20-бап Бірлесу және бейбіт жиналу бостандығы</p> <p>21-бап Саясатқа қатысу және мемлекеттік қызметке тең қол жеткізу</p>
 <p>МӘДЕНИ ҚҰҚЫҚТАР, ҢНТЫМАҚТАСТЫҚ ҚҰҚЫҚТАРЫ Қоғамның мәдени өміріне қатысу құқығы.</p>	<p>27-бап Қоғамның мәдени өміріне қатысу</p> <p>28-бап Барлық құқықтар толығымен жүзеге асырылатын дүние жүзілік тәртіпке ие болу құқығы.</p> <p>29-бап Басқалардың құқықтарын сақтау және қадірлеу міндеті</p> <p>30-бап Ешкім Сіздің құқықтарыңызды тартып ала алмайды!</p>

ӘРЕКЕТ

ПОЛИЦИЯНЫҢ АСЫРА КҮШ
ҚОЛДАНУЫН ТОҚТАТУ

НЕГІЗГІ ҰҒЫМДАР

- Құқық қорғау органдары/полиция
- Күш қолдану
- Бейбіт жиналыс
- Жазасыздық
- Өтемақы
- Гендерлік әділсот

ОСЫ ӘРЕКЕТ ТУРАЛЫ

Қатысушылар құқық қорғау қызметі, Мексикадағы наразылық кезінде полиция рөлі мен әйелдер және қыздарға қарсы жасалатын зорлық-зомбылық туралы біледі. Олар полицияға адам құқықтарына сәйкес, әсіресе бейбіт жиналыстарды реттегенде не рұқсат етілетінін біледі. Олар полиция қызметкерлері күш және оқ қаруын қолдану халықаралық стандарттарын сақтамаған жағдайда не істеу керектігін біледі.

ОҚЫТУ НӘТИЖЕСІ:

- Қатысушылар
- полицияның адам құқықтарын қорғаудағы рөлін **түсініп**, өз өмірлеріне байланыстырады;
 - полицияның күш қолдануына қатысты стандарттарды және олардың нақты адам құқықтарына байланысын **мазмұндайды**;
 - Мексикадағы әйелдер мен қыздардың адам құқықтарын қорғағанда ерекше жағдайын **түсінеді**;

1. КІРІСПЕ: ПОЛИЦИЯ РӨЛІ

Қатысушылардан полицияның қоғамдағы рөлі туралы ойлануды сұраңыз.

- Неге бізде полиция бар?
- Сіздің ойыңызша, олар не істеуі керек?
- Сіз қалай ойлайсыз, олар қалай әрекет етуі керек?

Қатысушылар айтпаса, көптеген елдерде полицияның келесі негізгі қызметтері бар екенін еске салыңыз:

- Адамдардың заңға бағынуына көз жеткізу (заңды қолдану).
- Адамдар мен мүлікті қорғау және қоғамдық тәртіпті сақтау.
- Қылмыстарды тергеу және қамауға алу.

Жалпы ақпараттағы кейбір тармақтарын атап көрсетіңіз: Күш қолдану мен адам құқықтары (9-бет). Сіз мұны қатысушыларға басып шығарып не талқылай аласыз.

2. ВЕНДИ ГАЛАРЗАНЫ ТАНЫСТЫРУ

Төмендегі қысқа үзіндіні оқыңыз. Қатысушыларға сипатталған оқиғалардың шынымен болғанын айтыңыз:

2020 жылғы 9 қарашада Венди Канкундегі Алексис есімді әйелді өлтіргені үшін әділдік талап еткен феминистік ұжымдардың шеруіне қатысты. Бірақ демонстранттар тобы ағаштан

- құқықтары полиция тарапынан бұзылған әйелдерге жанашырлық **танытады**;
- Amnesty International Құқықтар үшін жаз науқаны туралы **біледі**;
- Венди Галарзаны қолдайтын және ынтымақтастық білдіретін хаттар **жазады**.

ЖАСЫ: 13+

КЕРЕКТІ УАҚЫТ:

60 минут.

МАТЕРИАЛДАР

- **Жалпы ақпарат: Күш қолдану & Адам құқықтары** (9-бет)
- **Тарату материалы: Венди Галарза оқиғасы** (11-бет)
- **Тарату материалы: Мексикада әйелдер құқықтары үшін наразылық білдіру** (10-бет)
- Қосымша: www.amnesty.org/writeforrights/ сілтеме бойынша хат үлгілері

ДАЙЫНДЫҚ

- Қосымша: әрбір қатысушы/топқа тарату материалдарын басып шығарып беріңіз

COVID-19 ШАРАЛАРЫН САҚТАҢЫЗ

COVID-19 пандемиясы кезінде денсаулыққа қатысты үкіметтің барлық нұсқауларын ұстанғаныңызға және қауіпсіздік пен әлеуметтік қашықтықты сақтай отырып сабақ өткізетініңізге көз жеткізіңіз.

Егер сабақ онлайн өтсе:

- Қауіпсіз қатысу және сөйлесуді қамтамасыз ететін платформасын **таңдаңыз**.
- Әркім өз пікірімен бөлісіп, (кіші топтарда) қорытынды жасауға қатысуға мүмкіндігі болатындай сабақ **өткізіңіз**.
- Сабақ кезінде қиындық туғызбайтындай, қатысушыларға техникалық қолдауды **қамтамасыз етіңіз**.

10 МИНУТ

35 МИНУТ

жасалған кедергілерді түсіріп, өртей бастаған кезде, полиция аспанға, ал кейбіреулер адамдарға оқ жаудырды. Кейінірек Венди аяғы мен жамбасының ішкі жағында оқ жарақаты бар екенін көрді.

Қатысушылардан реакциясын сұраңыз (10 минут)

- Сіздің ойыңызша не болды?
- Неге бұлай болды?
- Венди Галарза оқ қаруынан жараланғанын ескере отырып, полиция не істеу керек?

Қатысушыларды шағын топтарға бөліп, әр топқа **Венди Галарзаның әңгімесін таратыңыз (11 -бет), және Мексикадағы әйелдер құқығына наразылық (10 -бет)**. Оларды оқуға уақыт беріңіз.

Қосымша: Жеткілікті уақыт болмаса, қатысушыларға не болғанын және Венди қалай жаралнағанын түсіндіру үшін **Венди Галарзаның оқиғасын** оқып бере аласыз.

Әр топтан осы сұрақтарға жауап беруді сұраңыз (15 минут)

- Сіздің еліңізде әйелдер мен қыздар қандай мәселелерге наразылық білдіреді?
- Мексикадағы жағдай сізді таң қалдырды ма? Бұл Сіздің елде бар ма?
- Полиция не істеу, не істемеу керек еді?
- Бұл жағдайда полицияның қару қолдануы орынды болды ма, қалай ойлайсыз?
- Венди Галарзаны атқаны нәтижелі тергеліп, қарсы қылмыс жасады деп күдіктелген кез келген адам жауапкершілікке тартылуын қамтамасыз ету үшін не істелуі тиіс?

Қайта оралып, топтардың жауаптарымен бөлісіңіз (10 минут). Талқылануы мүмкін сұрақтар:

- Сіздің тұжырымдарыңыз оқты кім атқанына байланысты өзгере ме?
- Егер жарақат полицейден болған болса, дәл осындай тергеу жүргізілуі керек пе?

Бұл әрекеттің келесі бөлімінде толығырақ қарастырылады.

Мексикада әртүрлі полиция күштері әйелдер мен қыздардың құқықтарын бұзғанын түсіндіре отырып, қорытынды жасаңыз. Сол құқықтарға бейбіт жиналу бостандығына ие болу құқығы; жеке бостандығына қол сұқпау; азаптаудан және басқа да қатыгездіктен еркін болу; және зорлық-зомбылықсыз өмір сүру жатады. Amnesty International білгендей, билік әйелдердің наразылығына шамадан тыс және қажетсіз күш қолдану арқылы, заңсыз және бассыздықпен тұтқындаумен, әйелдерге қатысты қорлау мен зорлық-зомбылықпен және жыныстық зорлықпен жауап берді.

3. ПОЛИЦИЯНЫҢ КҮШ ҚОЛДАНУЫ

Жалпы ақпарат: күш қолдану және адам құқықтары (9-бет) материалын таратыңыз немесе көрсетіңіз.

Күш қолдану бойынша стандарттар тізімін және наразылық шараларын бақылау ұстамдарын бір-бірден оқыңыз. Қатысушылар полиция бұл стандарттарды Венди Галарзаның ісінде сақтауы не сақтамауы туралы не ойдайтындарын анықтауды сұраңыз.

Қатысушылардан стандарт бұзылған жағдайда орнынан тұруын сұрауға болады, ал егер бұзылмаса - отыруға болады. Тұратын және отыратын қатысушылардан бұл стандарт неге сақталғанын немесе сақталмағанын сұраңыз. Немесе қатысушыларды жұптастырып, олардан қандай стандарттар ең қолайлы екенін белгілеуді сұраңыз

Венди Галарзаның ісіне қатысты және бұл олардың полицияның не істеуі керек екендігі туралы алдыңғы жаттығуда берген жауаптарымен қалай байланысты.

Сұрақ қойып, қорытындылаңыз:

- Қалай ойлайсыз, полицияның осы жағдайда қару қолдануы орынды болды ма?
- Венди Галарзаға осыны артта қалдырып, өмірін қалпына келтіруге не көмектеседі?

15 МИНУТ

Мексикада гендерлік зорлық-зомбылыққа қарсы демонстрацияға қатысатын әйелдер мен қыздарға қатысты адам құқықтары бұзылу қаупі төнетінін атап көрсетіп, аяқтаңыз. Мексика билігі осыны біледі және наразылық білдірген әйелдер мен қыздардың барлық адам құқықтарын құрметтеуге, қорғауға және кепілдік беруге міндеттемелерін сақтау тиіс.

4. ВЕНДИ ГАЛАРЗА ҮШІН ӘРЕКЕТ ЖАСАҢЫЗ

15-30 МИНУТ

Amnesty-дың Құқықтар үшін жаз науқаны туралы түсіндіріп айтыңыз. Amnesty адамдарды Венди Галарза үшін әділеттілікті талап етуге шақыратынын түсіндіріңіз. Өткен жылғы науқаннан мысалдар келтіріп (xx-бет), хаттар жазу және басқа әрекет жасау қаншалықты сәтті болатынын көрсетіңіз.

Берілген уақытта қатысушылардың әрекет жасауына жеткілікті уақыт қалмаса, оны кейін қалай жасауға болатынын керектігін айтып, не топтар арасында әрекеттерді үлестіріп беріңіз. Оларды креативті болуға шақырыңыз.

■ Уақытыңыз болса, Құқықтар үшін жаз науқаны туралы осы бес минуттық видеомен бөлісуге болады: <https://academy.amnesty.org/learn/course/external/view/elearning/145/write-for-rights-a-short-guide>

■ Қатысушыларға осы сілтеме бойынша Венди видеосын көрсетіңіз: www.amnesty.org/w4r-videos (ағылшын тілінде).

ХАТ ЖАЗ

Қатысушыларды келесі ақпаратты пайдалана отырып, Квинтана Ру Бас Прокурорына хат жазуға шақырыңыз:

Қатысушылар www.amnesty.org/writeforrights/ сілтемеден хат үлгісін қолдана алады немесе жеке хат жазу үшін оларға келесі нұсқау бере аласыз:

- Бас Прокурорға өзіңіз туралы бірдеңе айтыңыз.
- Венди Галарзаның ісі өзіңізді немен таң қалдырғанын айтыңыз.
- Венди Галарзаға **не болғанын жедел жан-жақты тергеу жүргізілуін және күдіктілер жауапқа тартылатынын қамтамасыз етуді сұраңыз.**

Кинтана Ру Бас Прокурорына

Óscar Montes de Oca
Fiscal General de Quintana Roo
Av. Adolfo López Mateos No.500, esquina Nápoles
Colonia Italia, C.P. 77035
Chetumal, Quintana Roo
México

Сәлемдесу: Құрметті Бас Прокурор

Email address: fiscal.general@fgeqroo.gob.mx
Тел: +52 983 83 5 0050, ішкі номер 1114
Twitter: [@FGEQuintanaRoo](https://twitter.com/FGEQuintanaRoo),
Facebook: www.facebook.com/FGEQuintanaRoo

ЫНТЫМАҚТАСТЫҚ БІЛДІРІҢІЗ

Қатысушыларға Венди Галарзаның балаларды жақсы көретінін және олардың өте маңызды нәрселер туралы айтары бар деп санайтынын түсіндіріңіз. Қатысушыларды хабарлама жазу не сурет салу арқылы әйелдер құқықтары үшін күрескенін қолдап, қаншалықты таңданатынын және әділдік үшін күресте ынтымақтастық білдіруге ынталандырыңыз.

#ShoutForWendy немесе **#GritoPorWendy** хэштегін қолдана отырып, Twitter -ге хабарлама жіберіңіз.

Суреттер не қолмен жазылған хабарламалар әсерлі болып, Вендидің шешімін нығайтуға көмектеседі.

Amnesty International Мексика Офісі
Oficina Nacional de Amnistía Internacional México
Matías Romero No 116
Colonia del Valle
Alcaldía Benito Juárez
C.P. 03100
Ciudad de México
México

ТАРАТУ МАТЕРИАЛЫ

ЖАЛПЫ АҚПАРАТ

КҮШ ҚОЛДАНУ & АДАМ ҚҰҚЫҚТАРЫ

Полиция қызметкерлеріне қарапайым адамдар жасай алмайтын нәрселерді жасауға рұқсат етілген, мысалы, біреуді тұтқындау үшін күш қолдану, түрмеге қамау немесе қару ұстау. Полицияға бұл қосымша өкілеттіктер берілген, олар адамдарды қорғау мен қоғамдық тәртіпті сақтау жөніндегі жауапкершілікті жүзеге асыра алады.

Алайда, өкілеттіктер мен жауапкершілік қоса жүреді: полицияға басқаларға күш қолдануға рұқсат етілген, бірақ олар әрқашан заң мен адам құқықтары стандарттарына сәйкес әрекет етуі керек. Бұл күш қолдану біреудің өміріне қауіп төндіретін немесе ауыр жарақат алу қаупі бар жағдайда өте маңызды.

КҮШ ҚОЛДАНУ СТАНДАРТТАРЫ

- Күш қолдану аса керекті болуы тиіс: ол заңды мақсатқа жету үшін қажет басқа шара қалмағанда және күштің ең аз мөлшерінде қолданылуы тиіс.
- Күш қауіпке сәйкес болуы керек (мысалы, қоқыс тастау үшін біреуді атып тастауға болмайды).
- Егер полиция қызметкерлерінің күш қолдануы жарақат алуға немесе өлімге әкеп соқтырса, жедел, мұқият, тәуелсіз және бейтарапты тергеу жүргізілуі тиіс.
- Полиция қызметкерлері өз өкілеттіктерін теріс пайдаланған жағдайда жауапқа тартылуы тиіс және заңды процесс жүргізілуі тиіс.
- Құқық қорғау органдары полиция қызметкерлері үшін жұмыс кезінде кездесуі мүмкін жағдайларда не істеу керектігі туралы, оның ішінде күш қолдану орынды ма, жоқ па деген шешімдерді қабылдау туралы анық нұсқау жасау керек.

НАРАЗЫЛЫҚТАРДЫ РЕТТЕУ

Үкіметтер әркімнің бейбіт жиналу бостандығына, оның ішінде наразылық акциясына қатысуға құқығын пайдалана алатынына көз жеткізуге міндетті. Полицияның наразылық кезінде іс-әрекетіне қатысты нақты халықаралық нұсқаулықтар бар. Полицияның міндеті - бейбіт шерулерге жәрдемдесу және әркімнің өз құқығын бейбіт түрде және репрессиядан қорықпай жүзеге асыруын қамтамасыз ету. Егер шиеленіс орын алса, полиция келесі ұстамдарды ескере отырып, оны болдырмауға міндетті:

- Егер кейбір наразылық білдірушілер күш қолданса, бұл бейбіт шеруді бейбіт емес жиынға айналдырмайды. Полиция бейбітшілік сақтайтындардың наразылық акциясын жалғастыра алатынына кепілдік беруі тиіс.
- Кішігірім топтың зорлық-зомбылық әрекеттері күш қолдануға негіз болмайды.
- Егер басқалардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін күш қолдану мүмкін болмаса, полиция қызметкерлері күшті қажетті және ең төмен шамада қолдануы тиіс.
- Назылықты тарату туралы шешімі басқа құралдардың бәрі сәтсіз болған кезде ғана соңғы шара ретінде қабылдануы тиіс.
- Назылықты тарату үшін көз жасаурататын газ немесе су шашатын құралдарды адамдар оқиға орнынан кете алатын жағдайда ғана қолданылуы тиіс. Оларды басқа құралдар нәтижесіз болғанда ғана зорлық-зомбылыққа жауап ретінде қолдануға болады.
- Қаруды халықты тарату үшін ЕШҚАШАН қолдануға болмайды.

Венди Галарза

ТАРАТУ МАТЕРИАЛЫ

МЕКСИКАДА ӘЙЕЛДЕР ҚҰҚЫҚТАРЫ
ҮШІН НАРАЗЫЛЫҚҚА ШЫҒУ

Әйелдер мен қыздарға қатысты зорлық-зомбылық Мексикадағы басты мәселе болып табылады және ұлғайып келе жатыр. Мексиканың ұлттық статистика агенттігі (INEGI) жүргізген зерттеулер көрсеткендей, Мексикада 15 және одан жоғары жастағы әйелдердің үштен бірі зорлық-зомбылықтың қандай да бір түрін бастан өткерді, олардың 44%-ы серіктесінен қорлық көрді. 2020 жылы әйелдерге қатысты зорлық-зомбылық туралы 260 000-нан астам жедел қоңыраулар түскен, өткен жылмен салыстырғанда, онда 198 000-нан төмен болды.

Әйелдер мен қыздарға қатысты зорлық-зомбылық Мексикада негізінен көзге көрінбейді, тіпті қалыпты жағдайға айналады, қылмыскерлерді қудалаудың төмен деңгейі, ал әйелдер адам құқықтарын жүзеге асырудан шеттетілген. Соңғы жылдары көптеген әйелдер өлтіру (әйелдер болғандықтан әйелдердің өлтірілуі) және әйелдер мен қыздарға қатысты басқа да зорлық-зомбылыққа, жазасыздықтың жоғары деңгейіне және әділсот қол жетімділіктің болмауына наразылық білдіру үшін көшеге шыққан әйелдер мен қыздардың саны артып келеді. Бұл наразылықтарға жауап ретінде әр түрлі полиция күштері әйелдер мен қыздардың құқықтарын бұзды, соның ішінде бейбіт жиналу бостандығы; жеке бостандығына қол сұқпау; азаптау мен басқа да қатыгездікке ұшырамау бостандығы; және зорлық-зомбылықсыз өмір сүру құқығы.

Amnesty International анықтағандай, билік әйелдер наразылығына шамадан тыс және қажетсіз күш қолдану, заңсыз және бассыздықпен тұтқындау, әйелдерге қатысты ауызша қорлау және зорлық-зомбылық, жыныстық зорлық-зомбылықпен жауап бергенін анықтады.

Әйелдерге қатысты зорлық-зомбылықты тоқтатуды талап ететін бұл наразылықтар мен демонстрациялар негізінен бейбіт түрде өтті. Бірақ олар зорлық-зомбылыққа ұшырай бастады. Билік пен бұқаралық ақпарат құралдарының әртүрлі бөліктері наразылық акцияларын осылай сипаттай отырып, әйелдердің бейбіт жиналу бостандығына ие болу құқығына нұқсан келтіретін орта қалыптастырады, олардың белсенділігінің заңдылығын бұзады және билік тарапынан да, жеке адамдар тарапынан да әйелдерге зорлық-зомбылыққа жол береді. Бұл демонстрацияларға қатысатын әйелдердің стигмасы және әйелдер мен олардың қоғамдағы рөлі туралы зиянды гендерлік стереотиптерді күшейтеді. Мысалы, стереотиптік көзқарастар әйелдердің демонстрация жасау арқылы өздеріне қиындық туғызудың орнына үйде қалуы керектігін айтады. Шынында да, әйелдердің мінез-құлқы негізінде әйелдер бастан кешкен адам құқықтарының бұзылуын ақтауға тырысу, наразылық білдіруге батылдық көрсеткені үшін оларды кемсітетін стереотипті құрайды.

Махо Ирригоен/Amnesty International

Венди Галарза

■ Ақпарат көзі: Amnesty International, Мексика: Әйелдердің ашуы: стигма және ереуілші әйелдерге қарсы зомбылық, Индекс: AMR 41/3724/2021.

ТАРАТУ МАТЕРИАЛЫ

ВЕНДИ ГАЛАРЗА
ОҚИҒАСЫ

Венди Галарза - өз жұмысына берілген балаларға көмек көрсету жұмысшысы. Ол ең кіші жастағы балаларды қолдауға құмар, өйткені бұл мейірімді қоғам құрудың ең жақсы әдісі деп санайды. Бұл әйелдер өз болмысы үшін жиі жағдайда кемсітіліп, зорлық-зомбылыққа не өлімге ұшырайтын Мексикада Вендидің көп күш салатын мақсаты. Феминист белсенді бола тұра, ол да осындай зорлық-зомбылыққа қарсы шыққаны үшін өмірінен айырылып қала жаздады.

2020 жылғы 9 қарашада Венди Канкундегі Алексис есімді әйелді өлтіргені үшін әділдік талап еткен феминистік ұжымдардың шеруіне қатысты. Бірақ демонстранттар тобы ағаштан жасалған кедергілерді түсіріп, өртей бастаған кезде, полиция аспанға, ал кейбіреулер адамдарға оқ жаудырды. Кейінірек Венди аяғы мен жамбасының ішкі жағында оқ жарақаты бар екенін көрді.

Екі күннен кейін ол полицияға шағым түсірді. Мемлекеттік айыптаушыға оқ іздері бар наразылық күні киген киімін қосымша дәлелдеме ретінде қабылдау үшін бірнеше ай керек болды. Қазір іс жалғасуда. Оны атқаны үшін қылмыстық жауапкершілікке жатуы тиіс күдіктілер жауапқа тартылмады.

Одан қорықпай, Венди наразылық кезінде зорлық-зомбылыққа ұшыраған басқа әйелдермен бірікті. «Мен 9-н (2021 ж. 9 қарашаны) ешқашан ұмыттырмаймын» дейді ол. «Мен ашық айтуды тоқтатпаймын және серіктестерімнің адам құқықтарын қорғауды жалғастырамын» деп айтты Венди.

«Мен 9-н (2021 ж. 9 қарашаны) ешқашан ұмыттырмаймын» дейді ол. «Мен ашық айтуды тоқтатпаймын және серіктестерімнің адам құқықтарын қорғауды жалғастырамын.» деп айтты Венди.

Махо Иригоен / Amnesty International

Махо Иригоен / Amnesty International

AMNESTY INTERNATIONAL ТУРАЛЫ

Amnesty International әділетсіздікке қарсы 10 миллионнан астам адамдардың ғаламдық қозғалысы. Біз адам құқығы баршаға ортақ болатын әлем үшін науқан жүргіземіз.

Біз кез келген жерде болған адам құқықтары бұзушылықтарын зерттеп, осы туралы фактілерді жария етеміз. Біз үкіметтер мен басқа да ықпалды топтарды, мысалы, ірі компанияларды өз уәделерінде тұруға және халықаралық құқықты сақтауға шақырамыз. Біз көмектескен адамдардың оқиғаларын айту арқылы дүние жүзіндегі миллиондаған жақтастарымызды өзгеріс жасауға және алдыңғы қатардағы белсенділерді қорғауға жігерлендіреміз. Оқыту және жетілдіру бағдарламалары көмегімен адамдарды өз құқықтарын қорғауды қолдаймыз.

Біздің жұмысымыз өлім жазасын жоюдан жыныстық репродуктивті құқықтарды алға бастыру, кемсітумен күресуден босқындар мен мигранттар құқықтарына дейін қорғап, адамдарға шабыт береді. Біз азаптауға жол беретіндерді жауапқа тартуға, репрессивті заңдарды өзгертуге және өз пікірін білдіргені үшін ғана түрмеге түскен адамдарды қорғауға көмектесеміз. Біз еркіндігі мен қадір-қасиетіне қауіп төнген әрбір адам үшін үн қосамыз.

AMNESTY INTERNATIONAL

Халықаралық хатшылық
Peter Benenson House
Истон көшесі, 1
Лондон WC1X 0DW
Біріккен Корольдік

Индекс: POL 32/4575/2021 Kazakh
2021 ж. қыркүйек

e: contactus@amnesty.org

t: +44-20-74135500

f: +44-20-79561157

www.amnesty.org

Басқаша көрсетілмесе,
барлық суреттер © Amnesty
International тиесілі.

Сыртқы қабаттағы сурет:
© Махо Иригоен/Amnesty
International

ҚҰҚЫҚТАР
ҮШІН ЖАЗ

AMNESTY
INTERNATIONAL

